

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

_____ Т.Ф. Бірюкова
(підпис)
«_____» _____ 2024

**ЗАГАЛЬНА СОЦІОЛОГІЧНА ТЕОРІЯ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

підготовки бакалаврів

очної (денної) форми здобуття освіти

спеціальності 054 «Соціологія»

освітньо-професійна програма «соціологія»

Укладач: Ратушна Таїсія Олександрівна, к.соц.н., доцент кафедри соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 5 від “22” січня 2024 р.
Завідувач кафедри соціології

_____ В.О. Скворець
(підпис)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 5 від “22” січня 2024 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

_____ Н.В. Горло
(підпис)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

_____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 7	Обов'язкова	
		Цикл дисциплін професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 054 Соціологія	Загальна кількість годин – 210	Семестр:	
		2-й	-
Освітньо-професійна програма «Соціологія»	Змістових модулів – 12	Лекції	
		42 год.	-
		Семінарські	
		42 год.	-
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	Самостійна робота	
		126 год.	-
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Загальна соціологічна теорія» є формування у здобувачів уявлення про соціологію як науку про закономірності функціонування і розвитку суспільства та особливості взаємодії соціальних інститутів, груп та індивідів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Загальна соціологічна теорія» є:

–ознайомлення студентів з теоретичними основами соціології, основними законами функціонування суспільства та його структурних елементів.

–розкриття змісту та специфіки формування, функціонування та зміни основних соціальних інститутів суспільства.

–набуття студентами практичних навичок та умінь щодо застосування соціологічних теорій для пізнання соціальних явищ та процесів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні

знати:

–об'єкт та предметне поле соціології як науки, особливості та специфіку соціологічного підходу до вивчення суспільства;

–основні парадигмальні напрямки соціології;

–базові закономірностей взаємодії індивідів, соціальних груп, організацій та інститутів в різноманітних контекстах суспільного життя.

здобувачі повинні **вміти**:

- аналізувати теоретичні напрацювання соціологічних парадигм, шкіл, напрямків;
- критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття соціології у навчанні та професійній діяльності;
- самостійно аналізувати, оцінювати та прогнозувати розвиток соціальних інститутів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.	Лекції, керовані дискусії, метод проблемного викладу матеріалу, групові практичні роботи, творчі роботи та тестування в системі Moodle; опитування на семінарських заняттях
РН01 Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності. РН02 Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми. РН03 Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі. РН04 Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.	Підготовка індивідуального/групового дослідницького завдання; завдання на порівняльний аналіз з презентацією його результатів

Міждисциплінарні зв'язки

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Вступ до спеціальності», «Історія соціології», «Соціологічна думка в Україні», «Соціальна структура суспільства».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Соціологія як наука

Місце соціології в системі суспільствознавчих наук. Об'єкт соціології. Система підходів щодо визначення предмету соціології. Сучасне визначення предмету соціології. Функції соціології. Категоріально-понятійний апарат соціології. Соціальні закони та їх різновиди.

Змістовий модуль 2. Структура соціологічного знання

Рівні соціологічного знання. Макро-, та мікросоціологія. Теоретична та емпірична соціологія, теорії середнього рівня (спеціальні та галузеві соціологічні теорії). П'ятирівнева структура соціологічного знання. Поліпарадигмальність соціології. Соціологічна уява.

Змістовий модуль 3. Суспільство як самоорганізована система

Поняття «суспільства». Визначення поняття «суспільство» в різних соціологічних школах. Суспільство як соціальна система. Співвідношення держави і суспільства. Поняття громадянського суспільства. Громадянське суспільство та держава. Особливості формування громадянського суспільства в Україні.

Змістовий модуль 4. Соціалізація особистості.

Поняття «соціалізації». Фактори соціалізації. Особливості впливу мікро- і макросередовища на формування і розвиток особистості. Агенти та інститути соціалізації. Основні етапи соціалізації. Особливості соціалізації в різні вікові періоди. Загальна характеристика процесів ресоціалізації та десоціалізації.

Поняття «індивіду», «індивідуальності», «людини» та «особистості». Їх специфіка та співвідношення.

Змістовий модуль 5. Соціальна структура суспільства

Поняття «соціальної структури». Сучасні погляди на соціальну структуру. Соціальна структура суспільства як ієрархічно упорядкована сукупність індивідів, соціальних груп, спільнот, організацій, інститутів, об'єднаних стійкими зв'язками і відносинами.

Соціальний статус як первинний елемент соціальної структури. Поняття соціального положення. Поняття соціального статусу. Приписувані і набуті соціальні статуси. Соціальна роль як функціональне наповнення статусу. Рольова напруга та рольові конфлікти.

Поняття «суспільних відносин». Класифікація суспільних відносин. Роль суспільних відносин у формуванні соціальної структури. Рівні суспільних відносин (між індивідами, між індивідом і групою, між соціальними групами, між соціальною групою та соціальним інститутом, тощо).

Змістовий модуль 6. Соціальні групи, спільноти та організації

Поняття «соціальної групи». Особливості утворення та специфіка функціонування соціальних груп. Характерні риси соціальних груп. Типологія соціальних груп. Співвідношення соціальних груп та соціальних спільнот.

Поняття соціальної спільноти. Критерії виділення соціальних спільнот. Рід та плем'я як первинні історичні форми спільноти людей. Народність, етнос та нація. Особливості етногенезу.

Поняття «соціальної організації». Структура соціальних організацій. Характерні риси соціальних організацій. Види соціальних організацій. Соціальні організації як основа існування соціальних інститутів.

Принципи класифікації соціальних організацій. Господарські соціальні організації (виробничі, промислові, економічні). Політичні соціальні організації. Навчальні соціальні організації. Формальні та неформальні соціальні організації.

Співвідношення соціальних організацій та соціальних груп на основі: способу формування, діючих норм, соціального контролю та санкцій, ролі та типу лідерства, співвідношення статусу, ролі та престижу.

Змістовий модуль 7. Соціальна стратифікація

Поняття «соціальної стратифікації». Соціальна диференціація: поняття, критерії та ознаки. Соціальна нерівність та соціальна ієрархія. Стратифікація на сучасному етапі розвитку суспільства.

Рабство як історично перша система соціальної стратифікації. Кастова стратифікаційна система (особливості кастової системи в Індії). Становий поділ у феодальних суспільствах. Класовий поділ (концепція К. Маркса).

Концепція стратифікації К.Маркса. Підхід до вивчення соціальної стратифікації М.Вебера. Концепція соціальної стратифікації П.Сорокіна. Неомарксистський погляд на соціальну стратифікацію. «Репутаційна» концепція соціальної стратифікації Л.Уорнера. Моделі соціальної стратифікації за співвідношенням часток трьох основних класів. Нові чинники соціальної стратифікації (інформація, стиль життя, тощо).

Поняття «середнього класу». Роль і значення середнього класу в суспільстві. Особливості функціонування середнього класу. Концепції середнього класу. Проблеми становлення та функціонування середнього класу в Україні.

Змістовий модуль 8. Соціальна мобільність та її чинники

Поняття соціальної дистанції та мобільності. Соціальна мобільність та її чинники. Види, типи та форми соціальної мобільності. Міжпоколінна та внутрішньопоколінна мобільність. Вертикальна та горизонтальна соціальна мобільність. Індивідуальна та групова соціальна мобільність. Міграція як різновид соціальної мобільності.

Можливості соціальної мобільності в різних типах суспільств. Бар'єри соціальної мобільності. Канали (ліфти) соціальної мобільності. Маргінальність як побічний продукт соціальної мобільності.

Змістовий модуль 9. Соціальні інститути

Поняття «соціального інституту». Соціальні інститути як засоби організації і регулювання суспільних відносин. Концепції виникнення соціальних інститутів. Процес інституціоналізації. Функції та структурні елементи основних соціальних інститутів. Явні та латентні функції соціальних інститутів. Дисфункції соціальних інститутів та їх причини. Характерні риси соціальних інститутів. Зміст поняття «соціальний інститут» та основні характеристики визначення. Політичні інститути. Економічні інститути. Соціальні інститути. Культурні інститути. Внутрішній та зовнішній виміри соціального інституту. Формальні та неформальні соціальні інститути.

Змістовий модуль 10. Соціальний контроль

Поняття «соціального контролю». Система соціального контролю. Соціальні норми та санкції. Формальний та неформальний контроль. Механізми та види соціального контролю. Концепція соціального контролю П. Бергера.

Девіація та її характерні риси. Види девіантної поведінки. Теорії пояснення девіації. Девіантна та делінквентна поведінка: особливості співвідношення. Девіації в підлітковому віці (особливості та теорії пояснення).

Змістовий модуль 11. Сфери суспільного життя

Сфери суспільного життя як відносно самостійні підсистеми людської діяльності. Економічна сфера. Політична сфера. Соціальна сфера. Духовна (культурна) сфера.

Поняття «культури». Класифікація визначень культури. Основні функції культури. Матеріальна та духовна культура. Загальнолюдська, елітарна, народна та масова культура. Домінуюча культура, субкультура, контркультура.

Змістовий модуль 12. Соціальні процеси

Поняття «соціальний процес». Соціальний процес та його основні компоненти. Специфіка соціальних процесів. Стадії соціальних процесів. Динаміка соціальних процесів.

Міграція, соціалізація, соціальна мобільність: загальна характеристика. Соціальні процеси функціонування. Соціальні процеси розвитку. Стихійні та свідомі соціальні процеси. Специфіка модернізації та трансформації.

Поняття соціального конфлікту та його функції у суспільстві. Класифікація конфліктів. Механізм розгортання соціального конфлікту. Шляхи та можливості вирішення соціальних конфліктів.

Поняття соціальних змін, їхні види. Чинники соціальних змін. Еволюційні та революційні зміни. Концепції соціальних змін. Соціальний розвиток.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Семінарські заняття, год		о/д ф.	з/дис т ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дис т ф.	о/д ф.	з/дис т ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15		2		2		11			5	5
2	15		4		4		7		5		5
3	15		2		2		11		5		5
4	15		4		4		7			5	5
5	15		4		4		7			5	5
6	15		2		2		11		5		5
7	15		4		4		7			5	5
8	15		4		4		7			5	5
9	15		4		4		7		5		5
10	15		4		4		7		5		5
11	15		4		4		7		5		5
12	15		4		4		7			5	5
Усього за змістові модулі	180	84	42		42		96		30	30	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30						30		20	20	40
Загалом					210					100	

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Соціологія як наука	2	
2	Структура соціологічного знання	4	
3	Суспільство як самоорганізована система	2	
4	Соціалізація особистості	4	
5	Соціальна структура суспільства	4	
6	Соціальні групи, спільноти та організації	2	
7	Соціальна стратифікація	4	
8	Соціальна мобільність та її чинники	4	
9	Соціальні інститути	4	
10	Соціальний контроль	4	
11	Сфери суспільного життя	4	
12	Соціальні процеси	4	
Разом		42	

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Соціологія як наука	2	
2	Структура соціологічного знання	4	
3	Суспільство як самоорганізована система	2	
4	Соціалізація особистості	4	
5	Соціальна структура суспільства	4	
6	Соціальні групи, спільноти та організації	2	
7	Соціальна стратифікація	4	
8	Соціальна мобільність та її чинники	4	
9	Соціальні інститути	4	
10	Соціальний контроль	4	
11	Сфери суспільного життя	4	
12	Соціальні процеси	4	
Разом		42	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Написання есе	<p>Написання есе на тему «Соціологічна уява»</p> <p>Вимоги до виконання:</p> <p>Необхідно розглянути будь-який (окрім розглянутих на лекції) процес, дію, або діяльність з точки зору соціологічної уяви і описати у формі есе.</p> <p>Обов'язково потрібно зазначити:</p> <ul style="list-style-type: none"> • як це явище сприймає пересічна людина, • які економічні, політичні, соціальні чи культурні особливості цього явища, • які комунікаційні процеси пов'язані з ним, • які соціальні відносини, наприклад, якісь неформальні правила поведінки супроводжують, • чи є відмінності в різних 	<p>5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді.</p> <p>4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації;</p> <p>3-2 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків;</p> <p>1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу</p>	5

		країнах і т.д.		
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	1			5
2	Тестування	Тестування на платформі Moodle (https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4192) за темою «Структура соціологічного знання»	0,5 бала за кожную правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	5
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	1			5
3	Відповідь на семінарі, дискусія у групі	Питання за темою «Суспільство як самоорганізована система» та план семінарського заняття розміщені на сторінці дисципліни на платформі Moodle (https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4192)	5 балів – повна змістовна відповідь, висока аргументованість відповіді. 4 балів – відповідь досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-2 бали – відповідь неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу	5
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	1			5
4	Творча робота	Творча робота на тему «Соціалізація особистості» Зміст завдання: -надати характеристику власних агентів та інститутів соціалізації -обрати літературного/кіногероя чи видатну особистість і визначити особливості його/її соціалізації (тип, механізми, провідні агенти та інститути, наявність ре- та десоціалізації, її успішність в цілому) -проаналізувати особливості соціалізації в різні вікові періоди на прикладі героїв літературного твору/мультфільму/кінофільму/біографії відомої особистості	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-2 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу	5

Усього за ЗМ 4 контр. заходів	1			5
5	Творча робота, аналіз кейсів	Творча робота на тему «Соціальна структура суспільства»: аналіз кейсів. Зміст завдання: 1. Визначення соціальних статусів та аналіз соціальних ролей у конкретних кейсах. 2. Розбір кейсів рольових конфліктів.	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-2 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу	5
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	1			5
6	Тестування	Тестування на платформі Moodle (https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4192) за темою «Соціальні групи, спільноти та організації»	0,5 бала за кожную правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	5
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	1			5
7	Творча робота	Творча робота на тему «Соціальна стратифікація»: Зміст завдання: Індивідуальна робота – побудувати власний наявний та бажаний стратифікаційний профіль. Групова робота – охарактеризувати основні соціальні класи сучасного суспільства. Обрати один з класів та надати його розширену характеристику. Обов'язково вказати: - який відсоток в яких суспільствах займає; - які професії/види діяльності відповідають даному класу (обрати 2-3 та розповісти про них більш докладно); - який стиль життя мають представники класу (як себе презентують);	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-2 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу	5

		<ul style="list-style-type: none"> - яквідпочивають (дозвілля, спорт, які товари споживають і т.д.); - якою є активність в громадському культурному та політичному житті суспільства. 		
Усього за ЗМ 7 контр. заходів				5
8	Творча робота	<p>Презентація на тему «Соціальна мобільність»:</p> <p>Зміст завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дати визначення понять соціальна мобільність та канали соціальної мобільності. - Охарактеризувати ті канали соціальної мобільності, які могли б бути використані з найбільшим успіхом, відповідь аргументувати. - Пояснити чому маргінальність вважається побічним продуктом соціальної мобільності. - Навести приклад маргінальності конструктивного і маргінальності деструктивного характеру. 	<p>5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді.</p> <p>4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації;</p> <p>3-2 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків;</p> <p>1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу</p>	5
Усього за ЗМ 8 контр. заходів	1			5
9	Відповідь на семінарі, дискусія у групі	<p>Питання за темою «Соціальні інститути» та план семінарського заняття розміщені на сторінці дисципліни на платформі Moodle (https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4192)</p>	<p>5 балів – повна змістовна відповідь, висока аргументованість відповіді.</p> <p>4 балів – відповідь досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації;</p> <p>3-2 бали – відповідь неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків;</p> <p>1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу</p>	5
Усього за ЗМ 9 контр. заходів	1			5

10	Тестування	Тестування на платформі Moodle (https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4192) за темою «Соціальні групи, спільноти та організації»	0,5 бала за кожну правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	5
Усього за ЗМ 10 контр. заходів	1			5
11	Відповідь на семінарі, дискусія у групі	Питання за темою «Сфери суспільного життя» та план семінарського заняття розміщені на сторінці дисципліни на платформі Moodle (https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4192)	5 балів – повна змістовна відповідь, висока аргументованість відповіді. 4 балів – відповідь досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-2 бали – відповідь неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу	5
Усього за ЗМ 11 контр. заходів	1			5
12	Написання есе	Написання есе на тему «Соціальні зміни» Вимоги до виконання: Необхідно розглянути будь-який соціальний інститут чи соціальний процес з точки зору соціальних трансформацій та можливих наслідків для суспільства.	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-2 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу	5
Усього за ЗМ 12 контр. заходів	1			5
Усього за змістові модулі контр. заходів	12			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Тестування	Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle (https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4192)	1 бал за кожну правильну відповідь. На проходження тесту дається 20 хвилин і одна спроба	20
	Практичне завдання	Даний вид завдання виконується он-лайн на платформі Moodle (https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4192) в день проведення підсумкового контролю. Передбачає відповіді на проблемні питання за темами курсу та заповнення таблиць за зразком.	20-18 – робота повністю розкриває питання, логічно структурована, здобувачі оперують теоретичними поняттями, розглянутими під час вивчення дисципліни, наявні висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції, наведення прикладів з соціальної практики; 17-14 – положення та висновки у роботі недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна 13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень, робота має незавершений характер, розмита конкретика 9-5 - відсутня чітка структура, робота має описовий характер 4-1 – робота фрагментарна, відсутня логіка та структура відповідей	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

- Гіденс Е. Соціологія. [пер. з англ.]. Київ: Видавництво "Основи", 1999. 726 с.
- Лукашевич, М. П., Туленков М. В. Соціологія: загальний курс. 7- ме вид. Київ: Каравела, 2018. 408 с.
- Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства. Львів: Колір ПРО, 2020. 800 с.

Додаткова

- Beck U. How Modern is Modern Society?. Theory, Culture & Society. 1992. Vol. 9, no. 2. P. 163–169. URL: <https://doi.org/10.1177/026327692009002011> (date of access: 23.06.2023).

2. Blokker P., Vieten U. M. Fear and uncertainty in late modern society. *European Journal of Cultural and Political Sociology*. 2022. Vol. 9, no. 1. P. 1–6. URL: <https://doi.org/10.1080/23254823.2022.2033461> (date of access: 23.06.2023).
3. Redhead D., Power E. A. Social hierarchies and social networks in humans. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*. 2022. Vol. 377, no. 1845. URL: <https://doi.org/10.1098/rstb.2020.0440> (date of access: 23.06.2023).
4. *Sociological Landscape - Theories, Realities and Trends* / ed. by D. Erasga. InTech, 2012. URL: <https://doi.org/10.5772/2254> (date of access: 23.06.2023).
5. Глобальні та локальні кризи: переосмислюючи українське суспільство. Матеріали Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н. В. Паніної / За наук. ред. Є.І. Головахи, О.Г. Стегнія та О.О. Максименко. Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. 170 с.
6. Історико-теоретичний аналіз дослідницьких програм в соціології / за заг. ред. В. Резніка. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 249 с.
7. Коваліско Н. В. Стратифікаційні порядки суспільства: концептуальні уявлення та досвід вивчення. Київ: Інститут соціології НАН України, 2008. 240 с.
8. Коваліско, Н., Макеєв, С. Соціологія соціальної структури покоління. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*, 2021. № 2. С. 60–74.
9. Ризики в сучасному нестабільному суспільстві: соціальні і культурні виміри / за ред. Л.Г. Скокової. Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. 295 с.
10. Соціологія: теорії середнього рівня: навчальний посібник / за наук. ред. Ю. Ф. Пачковського. Київ : «Каравела», 2020. 356 с.

Інформаційні ресурси

1. Brekhus W. H., Ignatow G. *Oxford Handbook of Cognitive Sociology*. Oxford University Press, 2019. 680 p. URL: <http://surl.li/mjkiw>.
2. Our World in Data. URL: <https://ourworldindata.org/>.
3. Ritzer G. *The McDonaldization of society* 6. Vol. 6. Pine Forge Press, 2011. URL: https://books.google.de/books?hl=uk&lr=&id=qT2SyiWSJIMC&oi=fnd&pg=PT1&ots=BQuZhIMvqF&sig=TCTV0WLoVZRYvABKS9Fg2mUAJrA&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false.
4. Zerubavel E. *Generally Speaking: An Invitation to Concept-Driven Sociology*. Oxford University Press, 2020. URL: <https://doi.org/10.1093/oso/9780197519271.001.0001>.
5. Офіційний сайт Інституту соціології Національної Академії Наук України. URL: <http://www.i-soc.com.ua/institute/>.
6. Офіційний сайт Київськогоміжнародного інституту соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/>.
7. Офіційний сайт Соціологічної асоціації України. URL: <http://www.sau.kiev.ua/>.
8. Соціологічна група «Рейтинг». URL: <https://ratinggroup.ua/>.
9. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>.
10. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>.